

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
28 березня 2024 року

ПОЛТАВА – 2024

озброєння. Таким чином можна переглянути програму і збільшити кількість кредитів на предмети медичного профілю. Якщо ні, то на самостійну роботу студентів виділяти 8 годин із кожного кредиту, а 20 години залишати на практичні заняття і 2 години на лекції.

Можна пояснити обмеження в годинах на практичні заняття тим, що здобувачі вищої освіти ще будуть від 2 до 3 років навчатися в інтернатурі й усе засвоюють. Але є перелік практичних навичок і вмінь відповідно до ОКХ і ОПП і програми навчання, які здобувач вищої освіти мусить засвоїти, завершивши навчання на додипломному етапі.

Ще виникають питання щодо оптимізації освітньої платформи, можливості здобувачів вищої освіти самостійно впливати на термін навчання, який можна скоротити або ж продовжити. Також у майбутньому передбачено, на розсуд здобувача, збільшувати кількість годин на вивчення певних тем або ж зменшувати. Можливість права вибору – це добре. Але в медицині є чітко визначені стандарти діагностики, протоколи лікування хворих, які ґрунтуються на доказовій науковій базі, і порушення цих принципів може стати причиною непрофесійного рівня лікаря. Не маючи досвіду і глибокого розуміння роботи лікаря, вирішувати і змінювати програму навчання самому здобувачу зовсім недоречно. Самостійність украї потрібна під час підготовки до занять, роботи над літературою, при виконанні наукових робіт у студентському науковому гуртку. Але спочатку треба оволодіти базовими знаннями, довести рівень практичних навичок і вмінь до автоматизму, а потім працювати над удосконаленням знань і роботи винаходи й відкриття.

Ураховуючи надану інформацію, із метою покращення якості підготовки майбутніх лікарів вважаємо за доцільне:

- переглянути навчальні програми з клінічних дисциплін із метою збільшення кількості годин на практичні заняття і зменшення – для самостійної роботи;
- вносити зміни і доповнення в навчальні програми з різних дисциплін, узгоджуючи їх із завідувачами кафедр.

Список використаної літератури

1. Переваги кредитно-модульної системи над традиційною формою навчання / А. К. Вородюхіна, М. Г. Бойко, А. Г. Ярешко [та ін.] // Впровадження нових технологій за кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ III-IV рівнів акредитації: матеріали Всеукраїнської навч.-наук. конф., присвяченої 100-річчю Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України, м. Тернопіль, 26-27 квітня 2012 р. – Тернопіль, 2012. – С. 69-70.
2. Євроінтеграція медичної освіти України як безальтернативний шлях розвитку / К. С. Непорада, Л. М. Тарасенко, Л. М. Нетохайло та ін. // Європейський вибір – невід’ємна складова розвитку вищої медичної освіти України : матеріали навч.-метод. конф., м. Полтава, 2013 р. – Полтава, 2013. – С. 137-139.

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ОРТОДОНТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Галич Л.Б., Виженко Є.Є., Коробов П.С., Гутовська І.О., Ніколішин І.А.

Полтавський державний медичний університет

У статті виокремлено організаційні чинники, яких слід дотримуватися в рамках забезпечення стандартів вищої медичної освіти, – доступність і підвищення ефективності підготовки лікарів-ортодонтів у сучасних умовах.

Ключові слова: ортодонція, післядипломна освіта, слухачі, інформаційні технології.

The article singles out the organizational factors that should be followed in the framework of ensuring the standards of higher medical education, namely the availability and increasing the effectiveness of the training of orthodontists in modern conditions.

Keywords: orthodontics, postgraduate education, students, information technologies.

В Україні відбулися незворотні зміни у формуванні системи охорони здоров'я, які вимагають проведення реформ у системі навчання лікарів. Інтенсивно розвиваються інформаційні технології, які відкривають доступ до великої кількості електронних матеріалів, що дає можливість професійного розвитку [5].

Стан здоров'я населення, забезпечення належного рівня медичного обслуговування, доступність і оптимізація якісних показників взаємовідносин із клієнтами державних і приватних клінік залишаються однією з найгостріших соціальних проблем XXI ст. Медицина з позиції науки і практики, що є взаємопов'язаними й нерозривними категоріями, докладає максимальну кількість зусиль для пошуку оптимальних рішень у відповідь на виклики, які стоять перед системою охорони здоров'я [3].

Особливу занепокоєність викликає висока поширеність зубочелюпних аномалій і деформацій, дефектів зубів і зубних рядів у дітей і дорослих. Відсутність культури стоматологічного профілактичного огляду в лікарів, недостатня кількість соціальної реклами в даному напрямі, превентивно-виховних бесід часто призводить до болючого й дорогого лікування, тривалого реабілітаційного періоду, чого можна було б уникнути, учасно вживши необхідні заходи і врахувавши рекомендації спеціаліста.

Стоматологія в цілому й ортодонція зокрема перебувають у постійному динамічному розвитку, пропонуючи принципово нові, сміливі рішення і щодо запобігання захворюванням ротової порожнини, і їх лікування. Особливо важливим для лікарів-практиків є питання естетики. Лікування має бути максимально неболючим, а після нього залишатися прийнятний зовнішній вигляд пацієнта. Аналогічні цілі несуть у собі європейські стандарти якості вищої медичної освіти, які активно імплементують в Україні. Ці питання також слугують підґрунтям для дискусій у науковій спільноті.

Прогресивні зміни в медичній освіті, високі стандарти й ідеали, на які орієнтується стоматологія, став-

лять перед молодими спеціалістами відповідні вимоги щодо професійного розвитку [2]. Мета підготовки лікарів за фахом «Ортодонтія» передбачає сучасну та якісну професійну освіту в лікуванні зубощеплених аномалій і деформацій, діагностики, профілактики, лікування ортодонтичної патології, оволодіння методами досліджень і практичними способами роботи й конструювання знімних і незнімних апаратів. Практична частина навчання має охоплювати самостійну курацію хворих під контролем викладача, заповнення медичної документації, тренінги в спеціально обладнаних класах, використовуючи муляжі, медичну апаратуру, презентації, фільми, набори тестів, ситуаційних задач, результатів сучасних методів обстеження, а також відвідування клінічних розборів хворих відповідними спеціалістами. Певне місце може відводитись написанню рефератів, підготовці до мультимедійної презентації 7 семінарів та історій хвороб із подальшими виступами на кафедральних конференціях, що сприяє вищій зацікавленості та творчому підходу до навчання, а також розвитку ораторських здібностей і оволодіння професійним спілкуванням. Роль викладача в навчальному процесі також змінюється. Викладач має стежити за самостійним визначенням слухачем діагнозу, вибором тактики ведення хворого, призначенням лікування, а також створювати умови для колективної дискусії, проводити відбір запитань для диференціовальної діагностики, тим самим проявляти творчість у підходах до навчання.

9-місячна підготовка лікарів-ортодонтів потребує високого професіоналізму викладачів, відповідальності й наполегливості слухачів і застосування сучасних інформаційних технологій. Оптимізація в сучасних реаліях післядипломної підготовки лікарів-ортодонтів, готовність викладачів нести основну відповідальність за забезпечення неперервної медичної допомоги кожному пацієнту диктує низку методичних складових: 1) сприяння динамічному розвитку, філософії та концепції ортодонтії; 2) спрямування наукових досліджень на обґрунтування клінічних рішень у практиці лікаря-ортодонта; 3) обґрунтування пріоритетності застосування біопсихосоціальної моделі в практиці лікаря-ортодонта; 4) акцентування на профілактиці як стратегічному методі збереження якості індивідуального і популяційного здоров'я населення; 5) виділення поняття компетенції (єдності професійних знань, навичок і позапрофесійних ціннісних орієнтирів) як основи професійної компетентності лікаря-ортодонта; 6) застосування сучасних інформаційних технологій, упровадження в навчальний процес форми дистанційного навчання. Також, на наше переконання, обов'язковою умовою успішної професійної діяльності лікаря є фізичне здоров'я, психологічна адаптація й оптимістична налаштованість самого лікаря-ортодонта.

В умовах обмежень воєнного стану вітчизняні навчальні заклади імплементують іноземний досвід у частині організації дистанційного навчання, на що варто звернути особливу увагу [1,4]. До прикладу, із організаційної точки зору доступність і підвищення ефективності засвоєння навчальної програми мають забезпечуватися за рахунок реалізації низки відповідних принципів. Насамперед мова йде про мультимедійну доступність, яка досягається засобами віртуальних освітніх цифрових платформ. На етапі навчання online за кожною тематикою слід закріпити куратора – викладача, який перебуватиме в контакті зі слухачами, відповідатиме на запитання і контролюватиме процес освоєння запропонованого навчального матеріалу. Елементами онлайн-занять виступають різні інтерактивні завдання, текстові сторінки, словники, посилання, файли і багато іншого.

Так, тематичні сайти і ресурси прийнято застосовувати як додатковий освітній матеріал або візуалізовану інформацію демонструють на заняттях з ортодонтії.

Літературна кафедральна база – ще один незмінний чинник, який важливий у освітньому процесі медиків. Як показує практика, кількість нових підручників з ортодонтії залишається невеликою, матеріали в частині новітніх розробок і технік слід шукати у фахових індексованих інтернет-виданнях (або оцифрованих наукових журналах). Зазначене певною мірою ускладнює підготовку лікарів-ортодонтів.

Передові досягнення в науці й техніці, досягнення в напрямі методики викладацької діяльності підвищують попит і зумовлюють потребу в поліпшенні рівня цифрової грамотності освітян. Йдеться і про комп'ютерні програми, і роботу з цифровою зуботехнічною лабораторією (міографи, телерентгенограмм, інтраоральні сканери, апарати для виготовлення кап). Такі знання необхідні для дослідження цифрових знімків щелеп пацієнтів, роботи з панорамними знімками, маніпуляціями з 3D-графікою. Окрім кваліфікованих вимог, майбутній професіонал має володіти морально-етичними категоріями, які досить часто розвиваються й удосконалюються в процесі роботи: співчуття, терпіння, активне слухання, вміння працювати з дітьми і підлітками, відмінні комунікативні навички для спілкування з асистентами, пацієнтами; здатність пояснювати пацієнтам складні стоматологічні поняття доступною мовою; здатність пом'якшити страхи й сумніви пацієнтів щодо процедур; відмінні навички делегування для розподілу роботи між асистентами ортодонтів; розуміння сучасної найкращої практики в ортодонтії, широке знання різноманітних стоматологічних проблем.

Після виконання академічних, клінічних і дослідницьких вимог програми спеціалізації лікар-ортодонт має вміти: діагностувати і характеризувати аномалії зубних рядів, зростання черепно-лицевого скелета і функціональні аномалії; формулювати й виконувати контрольований і передбачуваний план лікування; проводити інтерцептивні та профілактичні ортодонтичні процедури; лікувати всі типи аномалій прикусу; оцінювати психологічні аспекти, пов'язані з ортодонтією; співпрацювати в міждисциплінарному лікуванні черепно-лицевих аномалій, включаючи ортогнатичну хірургію; оцінювати потреби в ортодонтичному лікуванні на індивідуальному рівні; практикувати ортодонтію відповідно до стандартів етики; виконувати всебічний огляд, розуміння й оцінку літератури, що стосується ортодонтів, у широкому спектрі дисциплін, пов'язаних зі спеціальністю, включаючи молекулярну біологію, біоматеріали і біомеханіку.

Отже, засвоєння різноманітних освітніх технологій має сприяти оптимізації підготовки лікарів-ортодонтів у сучасних умовах.

Список використаної літератури

1. Виженко Є.Є. Роль сучасних інформаційних технологій у підготовці лікарів-курсантів на циклі спеціалізації з фаху «Ортодонтія» / Є.Є. Виженко, В.Д. Курєдова, О.А. Стасюк, Ю.К. Сокологорська-Нижина // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: навчально-наукова конференція з міжнар. участю: матеріали конф.– Полтава, 2019.– С. 31.